

the dpsa

Department:
Public Service and Administration
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

KHUNOLOGO YA BOLWETSE, KHUNOLOGO YA BOKOA LE THOLOTIRO YA BOLWETSE MO BODIRENDINGPUSO

GORENG KHUNOLOGO YA BOLWETSE?

Mo tsaamong e e tlwaelegileng ya ditiragalo tsa botshelo jwa gago o ka lwala kgotsa wa gobala mo o tla tlhokang khunologo go kokotlela mo bolwetseng jwa gago kgotsa mo kgobalong ya gago. Tsweetswee gakologelwa gore dikgobalo mo ntlheng e ga di kaye dikgobalo mo tirong.

DITSHWANELO TSA GAGO KE DIFE?

Khunologo ya bolwetse e e tlwaelegileng ya malatsi a tiro a diura di le 36 ka tuelo e e feletseng mo tshekong ya khunologo ya bolwetse. Tshoko ya khunologo ya bolwetse ke paka ya dingwaga di le tharo tse di latelanang. Tshoko ya khunologo ya bolwetse ya ga jaanong e simolotse ka 1 tsa Ferikgong ka 2007.

MAIKARABELO A GAGO KE AFE MALEBANA LE GO DIRISA KHUNOLOGO YA BOLWETSE E E TLWAELEGILENG?

- Fa o itse nako e sa ntse e le teng gore o tshwanetse go ya kwa thulaganyong ya kalafo, sekao: karo, dira kopo le go romela foromo ya gago ya kopo nako e sa ntse e le teng.
- Le fa go ntse jalo, fa o kowafaditswe ke bolwetse jwa ka bonako kgotsa o bone kgobalo, itsise motlhokomedi wa gago ka bonako fa o retelwa ke go dira ka ntsha ya bolwetse jwa gago kgotsa ka ntsha ya kgobalo ya gago. Molaetsa wa molomo ka wa losika, ka modirimmogo kgotsa ka tsala o amogelesega fela fa boleng le/kgotsa maemo a bolwetse/kgobalo e go thibela go bolelela motlhokomedi wa gago/motsamaisi wa gago ka sebele.

ELA TLHOKO!

O tshwanetse go romela kopo ya gago ya khunologo ya bolwetse ka sebele kgotsa ka wa losika, modirimmogo mo sebakeng sa malatsi a le 5 a tiro morago ga letsatsi la ntsha la go se nne teng

- Romela setifikeiti sa boitekanelo sa bolwetse sa dipaka tsa malatsi a le mararo le go feta LE mo ntlheng ya fa o setse o dirisitse khunologo ya bolwetse go feta gabedi mo pakeng ya dibeke di le 8, go sa kgathalesege paka ya go se nne teng. Gape lebelela fa tlase Kamogelo ya Ditifikeiti sa Boitekanelo.
- Dirisa le go laola khunologo ya bolwetse ka mokgwa o o siameng le ka kelotlhoko ka motsi wa tshoko ya khunologo ya bolwetse.
- Tila go dirisetsa khunologo ya bolwetse mabaka a mangwe a e seng a bolwetse kgotsa a dikgobalo ka o tla nna mo bothateng moragonyana mo tshekong ya khunologo ya bolwetse.

MAIKARABELO A MOTHAPI KE AFE?

- Go sekaseka le go go neela khunologo ya bolwetse go ya ka kopo ya gago.
- Go tlhokomela le go batlisisa dintsha tse di rileng tsa tlwaelo tsa khunologo ya bolwetse malebana le kgonagalo ya tiriso e e bothaswa. Le go tsaya kgato fa go thokega. Mothapi a ka kopa setifikeiti sa boitekanelo mo maemong a a rileng sa dipaka tse di ka fa tlase ga malatsi a le 3 fa ntsha e e rileng e lemogilwe.
- Go gakolola badiri ka ga tiriso e e siameng ya khunologo ya bolwetse.
- Go amogela maemo a tiro kgotsa ditlhoko tsa tiro kgotsa a batla tiro e nngwe, jj mo dintheng tsa fa go thokega .

KHUNOLOGO YA BOKOA KE ENG?

Khunologo ya bokoa ke thuso e o ka e kopang mo motsing wa fa o dirisitse khunologo ya bolwetse ya gago ya tlwaelo mo tshekong ya khunologo ya bolwetse ya dingwaga di le 3. Khunologo ya bokoa e malebana le tsamaiso e bile e arogantswe ka mefuta e le mebedi:

- Bokoa jo bokhutshwane – se ke fa paka ya khunologo ya bokoa e o e kopang e le ya malatsi a le 29 kgotsa kwa tlase
- Bokoa jo bolelele – se ke fa o dira kopo ya khunologo ya bolwetse ya malatsi a le 30 kgotsa go feta

THUSO E E AMA ENG?

O ka nna wa dira kopo ya motsi mongwe le mongwe o o o batlelang khunologo ya bokoa, go ikaegilwe ka-

- thomelo ya setifikeiti sa boitekanelo sa motsi mongwe le mongwe; le
- patlisiso ya mothapi ya boleng le maemo a bolwetse kgotsa kgobalo ya gago.

ELA TLHOKO!

O ka nna wa se dirise foromo ya Z1 ya kopo ya khunologo malebana le khunologo ya bokoa . Go na le diforomo tsa kopo tse di rileng tse di thagisitsweng tsa dipaka tse dikhutshwane le tse dileele tsa khunologo ya bokoa. Nete fatsa fa diforomo tsa gago di tladiwa sentle le gore bosupi bothe bo a tsennwa.

MAIKARABELO A GAGO KE AFE?

- Dira kopo mo diforomong tsa kopo tse di kopiwang. Tsweetswee ela tlhoko gore o tshwanetse go dira kopo mo diforomong tse di thagisitsweng tsa khunologo ya bokoa e khutshwane le e telele. O ka nna wa se dirise foromo ya Z1 mo ntlheng e.
- Fa o itse nako e sa ntse e le teng gore o tshwanetse go ya kwa thulaganyong ya kalafo, sekao: karo, dira kopo le go romela foromo ya gago ya kopo nako e sa ntse e le teng.
- Le fa go ntse jalo, fa o kowafaditswe ke bolwetse jwa ka bonako kgotsa o bone kgobalo, itsise motlhokomedi wa gago ka bonako fa o retelwa ke go dira ka ntsha ya bolwetse jwa gago kgotsa ka ntsha ya kgobalo ya gago. Molaetsa wa molomo ka wa losika, ka modirimmogo kgotsa ka tsala o amogelesega fela fa boleng le/kgotsa maemo a bolwetse/kgobalo e go thibela go bolelela motlhokomedi wa gago/motsamaisi wa gago ka sebele.

ELA TLHOKO!

O tshwanetse go romela kopo ya gago ya khunologo ya bolwetse ka sebele kgotsa ka wa losika, modirimmogo mo sebakeng sa malatsi a le 5 a tiro morago ga letsatsi la ntsha la go se nne teng

- Ka gale o tshwanetse go romela setifikeiti sa boitekanelo le kopo ya gago. Gape o ka nna wa romela dipegelo tsa tshetsetso tsa boitekanelo tse di leng teng le tshedimosetso, mmogo le lebaka le le kwadilweng le kopo ya gago ya khunologo ya bokoa. Gape lebelela Kamogelo ya Ditifikeiti tsa Boitekanelo.
- Tila go dirisa khunologo ya bokoa bothaswa.
- Obamela le go tlhokomela dipeelano tsa tlathhobo e nngwe ya boitekanelo tse di rulagantsweng le go kopiwa ke Motsamaisi wa Kotsi ya Boitekanelo wa Mothapi.

MAIKARABELO A MOTHAPI KE AFE?

Mothapi o ya go go neela khunologo ya bokoa e e nang le melawana go ikaegilwe ka dipholo tsa patlisiso ya yona mo boleng le mo maemong a khunologo ya gago ya bokoa.

Mothapi o tla tsamaisa le go batlisisa kopo ya gago ka thuso ya Motsamaisi wa Kotsi ya Boitekanelo, go ya ka Pholisi le Thulaganyo malebana le Khunologo ya Bokoja le Tholotiro ya Bolwetse (PILIR). O ka kopiwa go tsenela ditlathobho tse dingwe tsa boitekanelo jaaka ka karolo ya patlisiso gore mothapi a tle a tseye tshwetso e e siameng ka ga khunologo ya bokoja e e tsweleng pele kgotsa sekao: kamogelo e e kgonegang ya maemo a gago a tiro kgotsa tiro e nngwe.

Mothapi o ya go nkitsise ka ga diphithelelo tsa yona le go tsaya kgato e e maleba go ya ka diphithelelo tsa yona.

THOLOTIRO YA BOLWETSE KE ENG?

Fa o retelwa go dira leruri ka ntlha ya mabaka a boitekanelo, o ka gololwa/lebogisiwa mo tirong ya Bodiredipuso ka mabaka a boitekanelo.

SE SE AMA ENG?

Wena kgotsa mothapi wa gago a ka simolola tholotiro ya bolwetse fa go ka belaelwa gore o **retelwa leruri** ke go dira. Sekao e ka nna morago ga kotsi e e masisi ya sejanaga.

Fa o dirile kopo ya khunologo ya bokoja jo boleele e bile patlisiso ya mothapi e supa fa o ya go retelwa go dira leruri, ba ka oketsa kopo ya gago ya bokoja go kopo ya tholotiro ya bolwetse.

MAIKARABELO A GAGO KE AFE?

- O ka kopiwa go tlatsa diforomo tsa kopo tsa tholotiro ya bolwetse.
- Romela ditifikeiti tsa boitekanelo le dipelogo tse dingwe tsa tshetso tsa boitekanelo tse di leng teng le tshedimosetso le kopo. Gape lebelela Kamogelo ya Ditifikeiti tsa Boitekanelo.
- Obamela le go tlhokomela dipeelano tsa tlathobho e nngwe ya boitekanelo tse di rulagantsweng le go kopiwa ke Motsamaisi wa Kotsi ya Boitekanelo wa Mothapi.

MAIKARABELO A MOTHAPI KE AFE?

Mothapi o tla tsamaisa le go batlisisa kopo ya gago ka thuso ya Motsamaisi wa Kotsi ya Boitekanelo, go ya ka PILIR. O ka kopiwa go tsenela ditlathobho tse dingwe tsa boitekanelo jaaka karolo ya patlisiso gore mothapi a tle a tseye tshwetso e e siameng ka ga kgonagalo ya gago ya tholotiro ya bolwetse, kgotsa fa go retela leruri go dira, go tsaya tshwetso e e siameng ka ga sekao: kamogelo e e kgonegang ya maemo a gago a tiro kgotsa tiro e nngwe.

Mothapi o ya go go itsise ka ga diphithelelo tsa yona le go tsaya kgato e e maleba go ya ka diphithelelo tsa yona.

KAMOGELO YA DITIFIKEITI TSA BOITEKANELO!

Malebana le **khunologo ya bolwetse e e tlhalegileng** ditifikeiti tsa boitekanelo tse di rebotsweng le go saeniwa ke batlhankedi le batho ba ba leng maleba go batlisisa le go alafa balwetse gape ba

kwadisitswe le dikhansele tse di latelang tsa porofesanele tse di tlhomilweng ke Molao wa Palamente di tla amogelwa:

- Khansele ya Diporofesane tsa Boitekanelo ya Afrika Borwa
- Khansele e e Kopaneng ya Diporofesane tsa Boitekanelo ya Aforika Borwa
- Khansele ya tsa Booki ya Afrika Borwa.

Malebana le khunologo ya bokoja mothapi o tla amogela fela ditifikeiti tsa boitekanelo tse di rebotsweng e bile di saenilwe ke batlhankedi ba ba kwadisitsweng le Khansele ya Diporofesane tsa Boitekanelo ya Afrika Borwa gape ba ba leng maleba semolao go batlisisa le go alafa balwetse. Setifikeiti seo sa boitekanelo se tshwanetse, le tetla ya gago e e sedimositsweng, go tlhalosa boleng le maemo a bolwetse/kgobalo.

Setifikeiti sa boitekanelo se tshwanetse go nna le tshedimosetso e e latelang:

- Leina, aterese le dikwalo tsa motlhankedi.
- Leina la molwetse.
- Letha le nako ya tlathobho.
- Fa motlhankedi a rebola setifikeiti ka ntlha ya dikeleko tsa sebele ka motsi wa tlathobho, kgotsa ka ntlha ya tshedimosetso e e amogetsweng mo molwetse e bile e ikaegile ka mabaka a a amogelesegang a boitekanelo.
- Tlhaloso ya bolwetse/bokoja, fa fela molwetse a neelane ka tetla ya go senola tshedimosetso eo.
- Fa molwetse gotlhelele a sa kgone go dira kgotsa a molwetse o tla kgona go dira ditiro tse di seng thata kwa tirong.
- Paka ya khunologo ya bolwetse e e atlanegisitsweng le letlha la thebolo ya setifikeiti sa bolwetse.
- Temogo ya motlhankedi fa a dirisa ditifikeiti tsa boitekanelo tse di gatiseditsweng ruri, mafoko a a seng maleba go molwetse a tshwanetse go phimolwa.

Itse gore mothapi o tla, go ya ka ditshwanelo tsa gago tsa molaotheo tsa bofitlha, Molawana wa Maitsholo mo Melawaneng ya Bodiredipuso, tshola ka dinako tsothe tshedimosetso nngwe le nngwe e e malebana le maemo a boitekanelo a modiri ka tlotlo le ka khupamarama. Tlotlo nngwe le nngwe ya ditshwanelo tse e tla tsewa e le masisi e bile kgato ya kgalemo e tla tsewa.

ELA TLHOKO!

Mothapi a ka kgona fela go sekaseka le go simolola patlisiso ya kopo ya gago fa o setse o rometse foromo ya kopo e e tladitsweng sintle le ditokomane tsothe tse di tlokegang. Se se akaretsa go boela kwa ngakeng ya gago gore e tlatse pegelo e e tlokegang e e leng karolo ya diforomo tsa kopo. Foromo e e sa tladiwang sentle e ka tsenya go fithelela ga gago khunologo ya bokoja kgotsa ya tholotiro ya bolwetse mo kotsing.

Fa o—

- batla nako go bona ngaka, therapisi, ka mabaka a a amanang le boitekanelo jwa gago/maemo a gago; kgotsa
- se teng mo karolong ya letsatsi ka ntlha ya bolwetse kgotsa kgobalo;kgotsa
- golofetse e bile o tshwantse go ya go bona tlhokomelo ya didirisiwa tse di dirisiwang ka ntlha ya bogole,

mothapi o ya go go neela nako ya go se nne teng go. Mothapi o ya go somarela rekhoto ya dipaka tseo mo bukeng tse di dirisitsweng go fitlhelwa letsatsi lotlhe le konosediswa. E ya go gogiwa mo dikaelong tsa gago tsa khunologo ya bolwetse.

O ya mo ntlheng eo go solofelwa go tlatsa rejisetara ya nako e e tserweng malebana le rekhoto.

Bosupi jwa ditiragalo tseo bo ya go nna bothokwa.

TSHEDIMOSETSO E NNGWE E KA BONWA KWA KANTORONG YA LONA YA HR/YA BADIRI.

DITOKOMANE TSA PHOLISI LE TSONA DI KA BONWA MO WEBSAETENG E YA DPSA
www.dpsa.gov.za